

I. cesta letadlem Praha – Erzurum 2900 km

1. pondělí 5. 7. 2004

Praha – Istanbul

2. úterý 6. 7. 2004

Istanbul - Ankara – Erzurum

II. cesta na kole Erzurum – Malatya 1183 km

3. středa 7. 7. 2004 122 km

Erzurum – Pasinler – Köprüköy – Horasan – Tellalinhani - Saç Geçidi (2200) – odbočka Tahir

Erzurum – v době byzantské říše se jmenovalo Theodosiopolis a do dějin náboženství vstoupilo jako místo konání jednoho z prvních synodů. Později se do dějin zapsali Arabové, Arméni a od r. 1047 Seldžukové. Za nich došlo k velkému rozkvětu, ale k zároveň k dalšímu přejmenování na Arz-er-Rum. V r. 1515 Seldžuky vystřídali Osmané. Na konci 19. a počátku 20. století bylo město několikrát obsazeno Ruskem. Velké škody přinesla mimo válečných tažení i četná zemětřesení, z nichž největší byla v l. 1939 (40.000 lidí) a 1983.

Památky: **Ulu Camii** (1179), **Cifte Minare Medresesi** (1253), jejíž portál patří k nejstarším seldžuckým kamenickým pracím v Turecku. Pěkný je i vnitřní dvůr obklopený arkádami a keramickými obklady vyzdobené minarety. **Yakutiye Medresesi** (1308) – byla postavená mongolským vládcem Uljaiutem a je snad nejzvláštnější budovou ve městě, její minaret vypadá jako by byl teleportován odněkud z Persie. Nad městem je pevnost postavená za vlády Theodosia v 5. st. n.l.

Pasinler – město je vyhlášeno svými horskými prameny a bahenními lázněmi – citadela Hasankale.

Çobandede – krásný most v **Köprüköy**, který je připisován staviteli Sinanovi a je považován za nejkrásnější středověký most v Turecku.

4. čtvrtek 8. 7. 2004 120 km

Tahir - Dikendere– Eleskirt – Güvence – Ağrı – Yoncalı - Taslicay – Ipek Geçidi (2010) – Atayolu

5. pátek 9. 7. 2004 124 km

Atayolu – Doğubayazıt – Isak Pasa Sarayı – Doğubayazıt – Ortadirek – Cetenli - Somkaya – Tendüren Geçidi (2644) – Soguksu – Caldiran

Doğubayazıt – město s 35.000 obyvatel, leží 35 km od hranic s Iránem. Samotné město není tak zajímavé, ale 6 km východně od něj se nachází palác İşak Paşa Sarayı.

İşak Paşa Sarayı – zpola rozbořený palác pochází ze 17. století je usazený na planině v nadmořské výšce 2000 m s výhledem na město. Na místo vstoupíte grandiózní vstupní branou, která se kdysi pyšnila zlatem obloženými dveřmi (dnes jsou v petrohradské Ermitáži). Z vnějšího nádvoří vedl zdobený portál na menší vnitřní nádvoří, kde v jednom rohu můžeme nalézt hrobky İşaka Paşy a jeho první manželky. V harému je 14 ložnic s krby (r.1877 se zde ubytovalo 400 vojáků), z nichž je překrásný výhled na údolí rozkládající se pod palácem. Pevnost je mnohem starší a odborníci se

domnívají, že pochází z období vlády Urartů, ale to, co zde můžete vidět dnes – kromě jednoho asyrského reliéfu na zdi – je mnohem mladšího data.

6. sobota 10. 7. 2004 92 km

Caldiran – Muradiye - jezero Van – Sahgeldi – Tarmali Geçidi (1860) – Yumrutepe - řeka

Jezero **Van Gölü** je jednou z největších přírodních zajímavostí v Turecku; je sedmkrát větší než Bodamské jezero v Německu. Jeho plocha činí 3600 m², což jsou 4 okresy Rakovník.

Jeho hloubka je nedaleko břehu 250 m a střed se odhaduje na několik set metrů (dosud nezměřen). Voda v jezeře má velký obsah natria carbonata a chutná po sodě. To je také důvodem, proč zde žije jen jeden druh ryb – Alburnus tarihi. Při cestě kolem jezera poutá pozornost především mohutný kráter sopky Nemrut Daği, mající průměr přes 3 km.

7. neděle 11. 7. 2004 90 km

Yumrutepe – Van – Edremit - Kiyicak– Gevas - ?výlet na Akdamar? – odbočka Göründü - Altinsaç

Vanská skála – ve městě Van se nachází skála o na jejímž vrcholu se nachází ruiny urartské pevnosti **Van Kalesi**. K pevnosti vede 3 kilometry dlouhá procházka a za plného denního světla je možné dokonale ocenit stále se měnící barvy mihotající se na hladině jezera; když přijдете na sklonku dne, budete odměněni překrásným západem slunce.

Od východního konce skály vede cesta podle severní stěny k jezeru a prochází kolem mešity a *türbe* (hrobka), která přitahuje mnoho poutníků. Nad hrobkou a mešitou stojí ruiny **urarského chrámu**, ze kterého se zachovalo pouze několik klenutých nik. pod chrámem pokračuje cesta půl kilometru k parkovišti a čajovně. V sousedství najdete urartské molo, na němž je vyryto věnování králi Sarduri I., což dokazuje, že jezero kdysi dosahovalo až k tomuto bodu. Z parkoviště vede na vrcholek neúplné schodiště.

Po výstupu nejprve dojdete k jakési terase lemující jižní stranu skály, odkud vedou schody dolů ke skalní hrobce krále Argišti (786 – 762 př.n.l.), následovníka krále Menua. Hrobka je oplocena a není snadné se k ní dostat. Dejte pozor na velkou díru ve skále uvnitř hrobky, kterou nejméně nepozorný turista propadl. Budete-li pokračovat od terasy dále, projdete obloukem na nakloněnou plošinu vedoucí ke kale. V době vlády Osmanů byla kale osídlena posádkou tří tisíc janičárů. V areálu pevnosti tak i dnes můžete najít množství rozpoznatelných architektonických památek. Nejzajímavější z nich je zřícená mešita s minaretem s částečně neporušeným schodištěm, po které lze vystoupat nahoru. Impozantní základové zdivo pochází z urartského období; na jednom z bloků lze najít nápis klínovým písmem, který praví, že za položení základního kamene je zodpovědný král Sarduri I. (840 -825 př.n.l.). Pod pevností na další terase jsou dvě skalní hrobky, které patří králům Išpuinimu a Menuovi; král Menua nechal postavit 65 km akvadukt, jehož části se používají dodnes. K hrobkám se dostanete po stezce klikatící se dolů z vrcholu. Na severní straně skály je možné nalézt hrobku dalšího krále - Sarduriho II. (762 -733 př.n.l.)

Z jihovýchodního konce skály je možno se sešplhat dolů do zničeného starého Vanu – mrtvého města. Jediné co je možné rozeznat jsou tři mešity; ta nejbližší je Ulu Camii ze třináctého století, u níž stojí minaret, na který je možné vyšplhat. Tady také můžete spatřit vysoko na stěně útesu rozsáhlý klínový nápis v perštině, medeanštině a v babylónském jazyce oslavující perského krále Xerxese.

Akdamar Kilisesi leží na ostrově Akdamar a je překrásnou ukázkou arménské architektury, směle srovnatelnou s krásnými stavbami v okolí Ani. Kostel byl založen mezi lety 915 až 921 Gagikem Atzruni, králem malého arménského království Vaspurakan, aby sloužil jako katedrála královskému dvoru. Na ostrově byly rovněž palác a klášter, ale ty se bohužel nezachovaly. Kostel je však neporušený a je jakýmsi shrnutím prvků arménské církevní architektury. Jeho půdorys sestává ze čtyř apsid a dosahuje rozměrů pouze 15 x 12 m; centrální klenba je však vysoká celých 20 metrů. Exteriér je bohatě zdoben krásnými reliéfy vyobrazujícími biblické scény.

Tři reliéfy na jižní straně vyobrazují příběh Jonáše a velryby. Velmi pěkně jsou zde vyobrazeny scény demonstrující odměnu za víru: na jižní straně najdete Abraháma a Izáka, Davida a Goliáše. Na severní stěně je vandaly poničený reliéf s Adamem a Evou a hned vedle Dalilu jak zkracuje vlasy Samsona. západní stěnu zdobí vyobrazení Gagika, krále-stavitele, který předává model kostela duchovnímu, a pěkné **čačkary** – detailně vyřezávané kříže připomínající keltský kříž – které Arméni využívali jako slavnostní symboly nebo jako označení hrobů. V hojně míře se vyskytují motivy skutečných i smyšlených zvířat – jsou reprezentací dobrých a špatných lidských vlastností – a nápisy v arménském písmu.

Kostel **sv. Tomáše** se nachází nedaleko vesnice **Altinsaç** na planině, ze které se shlíží na záliv Variş. Klášter zde stojí již od 10. století, kdy Vaspurakan prožíval svůj „zlatý věk“. Původně byl vystavěn, aby poskytl úkryt svatým relikviím. Byl osídlen až do roku 1895, kdy propukly občanské nepokoje.

8. pondělí 12. 7. 2004 108 km

Altinsaç - Göründü - Balaban– Kuskunkiran Geçidi (2234) –Budakli – Obuz – Tugköyuü – Tatvan – Nemrut Gölü

Na severní straně Tatvanu se do výše tyčí **Nemrut Dağı**, působivý a vzrušující vulkán se čtyřmi kráterovými jezery nedaleko vrcholu dosahujícího výšky 3000 m.

Po vlastní ose je možné se nahoru dostat po silnici vedoucí do Ahlatu a do Adilcevatu, u pumpy Türkpetrol na okraji Tatvanu zahněte doleva a odtud je to asi 15 km k okraji kráteru. Na západní straně kráteru leží srpkovité jezero **Sogukgöl** (studené jezero), které sice po celý rok zůstává věrné svému názvu, ale na jeho východním břehu najdete několik teplých pramenů, kde se dá koupat, a také prameny studené, z kterých se dá napít. K menšímu jezeru **Sicakgöl** (teplé jezero) je možné se dostat po úzké stezce vedoucí na východ.

9. úterý 13. 7. 2004 124 km

Nemrut Gölü – Tatvan – Bitlis – Karınca – Baykan – Ziyaret - Kozluk

Bitlis – je usazeno na strmém svahu údolí a ve skutečnosti je tvořeno jednou hlavní ulicí procházející kolembřehu řeky. Město je po dlouhá staletí sužováno pravidelnými zemětřeseními a mnoho budov vsazeno má proto mezi kamenné zdivo vsazeno dřevo. Asi nejvýznamnějším místním památkem je mešita **Şerefiye Camii** pocházející z 16. století, kterou zdobí pěkný vytesávaný portál vykazující vliv seldžucké architektury. Mešita se nalézá na severním břehu řeky. Pozornost si zaslouží rovněž mešita **Ulu Camii** postavená roku 1126 Artukidy a kervansaray **Saraf Han**. Nad městem se rýsuje obrovská **kale**, ze které je krásný výhled do okolí.

10. středa 14. 7. 2004 131 km

Kozluk – Bekirhan – Malabadi Koprüsü – Silvan – Darköprü – Oguzlar – Köprübasi - Diyarbakir

Malabadi Koprüsü je starověký most přes řeku Batman postavený v roce 1147. Byl to jediný most v okolí a byl používán až do roku 1950, kdy řeku překlenul most nový. Na západní části mostu jsou vytesány dvě postavy, jedna sedící a druhá stojící. Hlavní oblouk obsahuje malou místnůstku pro vyčerpané poutníky.

Diyarbakir (starověká Amida) – starobylé město s milionem obyvatel ležící na břehu řeky Tigris. Ukrývá se za rozsáhlými antickými obrannými valy z černého čediče, které obklopují bludiště dlážděných uliček ozdobené krásnými mešitami, impozantními *hany*, velkolepými *köşky* (panská sídla) a fascinujícími kostely.

Městské hradby se táhnou v délce 6 kilometrů a přerušují je čtyři hlavní vstupní brány a několik menších bran, jsou ozdobeny 72 obrannými věžemi. Základy jsou římského a byzantského původu, ale dnešní podoba vznikla v jedenáctém století za království Melik Salih Şah – o hradbách se říká, že jsou spolu v Velkou čínskou zdí jedinými lidskými výtvoři viditelnými z kosmu. Na hradby je možné vystoupat nedaleko **Mardin Kapisi**, kde se nachází nejvíce neporušených úseků.

Obvyklým výchozím bodem je vstupní brána **Harput Kapisi**, která je nejzachovalejší ze všech městských bran. Tady však není možné na hradby vystoupat, takže se vydejte po Gazi Caddesi zpět směrem do města a brzy odbočte na Izzet Paşa Caddesi; tato cesta vás dovede k bráně **Saray Kapisi**, která vede do **Iç Kale**, městské citadely a pravděpodobně i nejstarší části města. Odtud klesá cesta k **Dicle Kapisi** vedoucí do oblasti slumů na vnější straně hradeb, odkud je pěkný výhled na Tigris. Citadela leží ve vojenské zóně a tak není přístupná. Jedinou přístupnou budovou je mešita **Hazreti Süleyman Camii** vystavěná z černého kamene a ozdobená minaretem se čtvercovým půdorysem. Mešita byla založena r. 1160 Artukidy a dnes připomíná spíše viktoriánský chudobinec. Chladivý pramen, který zásobuje *şadirvan*, je pravděpodobně původním zdrojem pitné vody ve městě. V nepřístupné oblasti stojí dvojice kostelů: kostel **sv. Jiří a Kůčük Kilise**.

K bráně **Mardin Kapisi** se dojde po svažující se Gazi Caddesi a stojí vedle Otelu Büyük Kervensaray.

Zajímavostí je také vedle pošty stojící Kasim Padişah Camii, která má „čtyřnohý minaret“ *Dört Ayaklı Minare*. Pověst praví, že když ho sedmkrát obejdete a budete si něco přát, tak se to zaručeně splní.

11. čtvrtek 15. 7. 2004 115 km

Diyarbakir – Ahmetli – Ergani – odbočka Maden – jezero Hazar Gölü

12. pátek 16. 7. 2004 122 km

jezero Hazar Gölü – Kücükürdemlik – Mollakendi – Elazığ – Hankendi – Komürhan Geçidi (910) – Colakli – Malatya – Eski Malatya

Elazığ – 300 000 obyvatel, postavené v malebném údolí až v 19. století, 6 km severně od města je zajímavá pevnost Harput, jenž bývala významnou zastávkou na Hedvábné stezce.

13. sobota 17. 7. 2004 35 km

Eski Malatya - Letiště

14. neděle 18. 7. 2004 2900 km

Malatya – Istanbul – Praha